

Zpráva ze zahraniční služební cesty

Místo: Slovensko, Slovenský národný archív, Bratislava

Termín cesty: 12. 12. 2011 – 13. 12. 2011

Účel cesty: Práce na projektu výzkumu a vývoje „**Interoperabilita v paměťových institucích (INTERPI)**“ - číslo projektu DF11P01OVV023

Účastník cesty: PhDr. Zdeňka Kokošková, ved. 3. odd. Národního archivu

Zprávu podává: PhDr. Zdeňka Kokošková, ved. 3. odd. Národního archivu

Datum vyhotovení: 23. 12. 2011

Podpis ředitelky archivu: PhDr. Eva Drašarová CSc.

Podepsáno elektronicky.

Organizační údaje

Odjezd z Prahy: dne 12. 12. 2011, služební auto, 7.00 - NA

Příjezd do Berlína: dne 12. 12. 2011, 10.50 - SNA

Odjezd z Berlína: dne 13. 12. 2011, EC 272, 16.09 - Bratislava, hl. n.

Příjezd do Prahy: dne 13. 12. 2011, 20.18 – Praha, hl. n.

Ubytování: Slovenský národní archiv - hostinský pokoj (1 noc)

Vyúčtování cesty provedeno v NA, v předepsané lhůtě po návratu.

Placeno z prostředků projektu INTERPI

Průběh pobytu: Konzultace a průzkum stanovených archivních pomůcek a fondů ve Slovenském národním archivu, Oddělení nových fondů (1918-1960)

Nedostatky a problémy: nevyskytly se.

Průběh a výsledky jednání

Krátký pobyt ve Slovenském národním archivu v Bratislavě umožnil seznámení se s archivními pomůckami z Oddělení nových fondů (1918-1960) a průzkumu vybraných pomůcek k archivním fondům z let 1918-1939. Součástí návštěvy byla i diskuse o archivní práci v ústředním archivu Slovenska a prohlídka jejich specializované budovy ze 70. let 20. Století, a to včetně depozitářů.

Při studiu byla věnována hlavní pozornost meziválečnému období, tj. období 1. a 2. Československé republiky, a to s ohledem na **ústřední slovenské korporativní entity**. Jak plyne z přehledu archivních pomůcek v SNA, resp. z úvodů k jednotlivým inventářům, je zřejmé, že naprostá většina korporací ústřední (zemské) úrovně má uloženy archivní dokumenty přímo v tomto archivu. Podrobné informace nacházející se obvykle v úvodech ke zmíněným pomůckám mohou velmi dobře posloužit k doplnění údajů k jednotlivým

korporacím z námi sledovaného období. Sondážně byl zkoumán zejména vývoj názvu entit a jejich organizační vývoj.

Zajímavá byla i konzultace s ředitelem archivu Dr. R. Ragačem a vedoucí Oddělení nových fondů Dr. E. Vrabcovou: Kolegové v SNA řeší velmi podobné úkoly jako archiváři v NA. Jsou zavaleni obdobnou agendou (např. občanství, restituce), snaží se pořádat kmenové fondy – v současné době zejména dílčí části rozsáhlého Krajinického úradu v Bratislavě, z prostorových důvodů provádějí vnitřní skartace a přejímají nové (ale i starší) materiály od ústředních slovenských úradů. V archivu je vedena evidence JAF (Jednotný archivní fond), avšak ne centrálně a elektronicky.

Předpisy pro psaní inventářů v SNA sice existují, ale pocházejí ještě z období ČSSR. Při schvalování inventářů zasedá vědecká rada archivu, která posuzuje kvalitu pomůcky. Současné pomůcky jsou interně tištěny pod hlavičkou MV – SNA. I starší pomůcky (z 60. let) však mají velmi pečlivě psané úvody (nestrukturované), zejména část týkající se dějin původce. Za úvodem doplněným o odkazový aparát následuje vlastní inventární seznam obsahující inv. č., signaturu (v archivu se při pořádání tvoří i zcela nové signatury v kombinaci se staršími údaji), regist, časové vymezení, č. kartonu. V závěru pomůcky bývají umístěny rejstříky: a) zeměpisné - v některých pomůckách se lokalita blíže neurčuje, odkazuje se však na současný název, u řek, potoků – se doplňuje „vodní tok“; b) osobní – zpravidla jen přehled jmen; c) věcný – strukturovaný, často obsahuje i názvy korporací; d) firemno-osobný – specifický rejstřík užívaný nepravidelně. Označení fondu zkratkou (značkou) se pravidelně nepoužívá, rovněž se v archivu při identifikaci nepracuje s číslem JAF (srv. NAD v ČR). V závěru pomůcky je umístěna tiráž obdobná našemu úzu. Existují však také inventáře blížící se rozsahem registu našemu katalogu, jež jsou opatřené i seznamem zkratek, mají blíže určené osoby v osobním rejstříku apod. Všechny inventáře jsou volně přístupné v badatelně archivu, jsou uloženy v rámci jednotlivých oddělení pod přírůstkovými čísly.

Na webových stránkách slovenského ministerstva vnitra sice posléze najdeme archivnictví i státní archivy, ale velkou nevýhodou je absence vlastních stránek jednotlivých archivů. Na zmíněných stránkách je rovněž umístěno archivní Vademecum s přehledem fondů a pomůcek. Pro SNA je však k dispozici jen 17 pomůcek v elektronické podobě, v převážné většině se jedná o osobní fondy, korporací je jen několik (pouze jediná spadá do vymezeného období a navíc jí chybí úvod).

Zhodnocení a přínos cesty

Návštěva Slovenského národního archivu umožnila porovnat současnou práci bratislavských kolegů s našimi úkoly. Při studiu v badatelně bylo možné poznat strukturu tamních archivních pomůcek, v nichž je možné v úvodu najít nejen kvalitně popsané dějiny příslušné korporace, ale i provazby na související entity.

Oddělení nových fondů spravuje nejen meziválečné období, ale i dobu samostatného Slovenského státu (1939-1945) a poválečný vývoj ústředních slovenských korporací v rámci ČSR, a to až do roku 1960. Bude tedy zapotřebí prioritně zpracovat úvody k pomůckám, jež zachycují historii námi sledovaných korporací a poté dohledat chybějící údaje v archivních fondech SNA. Vzhledem k tomu, že společné dějiny obou zemí končí až v roce 1992, bude vhodné provést v rámci projektu i průzkum ve fondech mladších, tj. Oddělení předarchivní péče.